

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2025-09-25

Ärendenummer
NV-25-030774

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft, SOU 2025:64 (LI2025/01164)

Sammanfattning

Betänkandets förslag om att flytta ansvaret för livsmedelskontrollen från kommunerna till Livsmedelsverket skulle innebära ett omfattande systemskifte. Naturvårdsverket motsätter sig inte att ansvaret för den offentliga livsmedelskontrollen reformeras. För det fall regeringen går vidare med det förslaget behöver konsekvenserna och förutsättningarna för den kommunala miljöbalkstillsynen utredas.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket ställer sig positiv till att utredningen har belyst möjligheten att effektivisera och förenkla kontrollen i livsmedelskedjan. En fungerande och rättssäker livsmedelskontroll är av stor betydelse för konsumentskyddet, folkhälsan samt för företagens förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Naturvårdsverket har begränsat yttrandet till kapitel 19 utifrån förslagets potentiella indirekta påverkan på kommunernas tillsyn utifrån miljöbalken.

Reform av livsmedelskontrollen (avsnitt 19.1.1)

Naturvårdsverket motsätter sig inte att ansvaret för den offentliga livsmedelskontrollen reformeras. För det fall regeringen går vidare med det förslaget behöver konsekvenserna och förutsättningarna för den kommunala miljöbalkstillsynen utredas. Naturvårdsverket bedömer att det finns en risk för att den kritiska massan av samlad tillsynskompetens försvagas om livsmedelskontrollen lyfts bort från den kommunala tillsynen. I en mindre kommun kan resultatet bli att det inte längre är möjligt att upprätthålla en tillräckligt robust tillsynsorganisation.

Kontrollmyndighetens lokala närvaro

Naturvårdsverket konstaterar att en fördjupad konsekvensanalys av hur utredningens förslag påverkar kommunernas samlade tillsynsförmåga saknas, särskilt vad gäller påverkan på mindre kommuner. Naturvårdsverket konstaterar att kontrollområdet omfattas av en stor mängd tillsynsobjekt vilket i sig kan tala för behov av en lokal närvaro. Bland annat kan klagomålshanteringen påverkas negativt av en centralisering. Det finns också en risk att förslaget i förlängningen innebär en glesare kontroll. Naturvårdsverket bedömer även att det finns samordningsvinster mellan livsmedelskontroll och annan kommunal tillsyn i dagens system.

Möjligheten till resursstarka tillsynsorganisationer genom samverkan

Utredningen lyfter problemet med de kontrollmyndigheter som är mycket små och inte på egen hand klarar av att utföra sina uppgifter inom livsmedelskontrollen.

Naturvårdsverket instämmer i att en större personalstyrka gör att kontrollorganisationen blir mindre sårbar och att arbetet kan bedrivas på ett effektivare sätt. Vi menar dock att det finns alternativ till en statlig centralisering. Genom samverkan kan kommuner gå samman och skapa gemensamma, resursstarkare tillsynsorganisationer. Finlands lösning med författningsreglerat krav på att en kommun eller ett samarbetsområde ska ha personalresurser som motsvarar minst 10 årsarbetskrafter har lett till en tydlig minskning av antalet kontrollmyndigheter.

Naturvårdsverket bedömer att en motsvarande författningsreglerad miniminivå i Sverige är ett intressant alternativ att överväga. Mycket talar för att en sådan lösning skulle medföra robustare tillsynsorganisationer samtidigt som den lokala närvaron inte påverkas alltför mycket.

Att definiera ett lägsta antal årsarbetskrafter som kontrollorganisationen ska bestå av kan vara ett mindre ingripande sätt att skapa förutsättningar för att komma till rätta med flera av de utmaningar som beskrivs i utredningen. Naturvårdsverkets bedömning är att det i en sådan lösning finns en potential att stärka även den kommunala miljöbalkstillsynen. En sådan lösning bedöms även vara i linje med att förenkla för företagen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylensstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetscheferna Eva Svensson och Kerstin Åstrand, samt handläggarna Kristin Svensson, Tomas Waara och Anna Telestam Forsmark.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylensstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

li.dl@regeringskansliet.se

kn.remissvar@regeringskansliet.se